

Geloof in een Rechtvaardige Wereld en Afkeuring van Geweldsslachtoffers: De Invloed van Sociale Categorisering, Persoons-identificatie, Positie-identificatie en Retributie

Belief in a Just World and Rejection of Victims of Violence: Effects of Categorization, Person- and Position-identification and Retribution

Eran J. Wesselius

Eerste Begeleider: dr. H. F. M. Lodewijkx

Tweede Begeleider: dr. W. J. Pouwelse

Maart 2009

Faculteit Psychologie

Afstudeerrichting Gezondheidspsychologie

Open Universiteit Nederland

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Summary	5
Inleiding	7
De rechtvaardige wereldtheorie	8
Onderzoek naar de rechtvaardige wereldtheorie	9
Identificatie met het slachtoffer	13
Sociale categorisering en BJW	15
Het lot van de dader	17
Studie 1: pilot-studie	20
Methode	20
Resultaten	25
Discussie	29
Studie 2: categorisering en retributie	31
Methode	31
Resultaten	37
Discussie	42
Literatuur	51

Geloof in een Rechtvaardige Wereld en Afkeuring van Geweldsslachtoffers: De Invloed van Sociale Categorisering, Persoons-identificatie, Positie-identificatie en Retributie

Eran J. Wesselius

Samenvatting

Achtergrond. Neutrale observeerders worden dagelijks via de media geconfronteerd met geweld. Op basis van de rechtvaardige wereldtheorie (Lerner, 1980) wordt verwacht dat de observeerder het slachtoffer zal afkeuren om de verontrusting die hij ervaart vanwege dit geweld weg te nemen. Verschillende factoren kunnen deze afkeuringsreactie beïnvloeden.

Doel. Het doel van dit onderzoek is de invloed die sociale categorisering, identificatie en retributie uitoefenen op de afkeuring van slachtoffers inzichtelijk te maken.

Deelnemers, procedure, onderzoeksontwerp. De invloed van categorisering en identificatie is in studie 1 onderzocht middels een twee niveau between-subjects design. De steekproef bestond uit 29 vrouwelijke en 11 mannelijke Sloveense studenten tussen de 19 en 25 jaar oud ($M = 20.97$). In studie 2 is gebruik gemaakt van een 2 x 2 between-subjects design om naast categorisering en identificatie ook retributie te toetsen. Vanwege foutieve antwoorden op de manipulatiechecks zijn veel deelnemers uit de steekproef verwijderd. De effecten zijn in studie 2 getoetst onder 22 mannelijke en 27 vrouwelijke Nederlandse studenten tussen de 18 en 38 jaar oud ($M = 22.06$). In beide studies werden deelnemers op basis van het toeval over de condities verdeeld waarna zij een nieuwsvignet te lezen kregen, waarin een geweldsincident beschreven werd. Hierna vulden de deelnemers een vragenlijst in.

Meetinstrumenten. Het geloof in een rechtvaardige werd in studie 1 gemeten met de Personal Belief in a Just World Scale (PBJWS; Lipkus, Dalbert en Siegler's, 1996). In studie 2 werd voor deze meting gebruik gemaakt van de Global Belief in a Just World Scale (GBJWS; Lipkus, 1991); Voor het meten van persoons-, positie-identificatie en afkeuring werd in beide studies gebruik gemaakt van schalen ontwikkeld door Lodewijkx et al. (2005a).

Resultaten. In studie 1 vertoonden deelnemers in de in-groepconditie een significant lagere positie-identificatie en een significant sterkere afkeuring dan deelnemers in de out-groepconditie. Identificatie oefende een geringe mate van mediatie uit op de relatie tussen sociale categorisering en afkeuring. In studie 2 scoorden deelnemers in de out-groepconditie significant hoger op BJW dan deelnemers in de in-groepconditie. De aanwezigheid van retributie leidde tot een significante afname van afkeuring en een significante toename van positie-identificatie.

Conclusie. Categorisering en identificatie lijken de afkeuring van slachtoffers soms te beïnvloeden, maar de manier waarop dit gebeurt, is echter nog onduidelijk aangezien in de twee studies verschillende effecten werden aangetroffen. Retributie beïnvloedt de noodzaak tot afkeuring aangezien deelnemers in studie 2 bij de aanwezigheid van retributie het slachtoffer minder sterk afkeurden. Op basis van de uitkomsten van de huidige studies en eerder onderzoek worden aanbevelingen voor vervolgonderzoek gedaan.

Keywords: rechtvaardige wereldtheorie; geloof in een rechtvaardige wereld (BJW); afkeuring; sociale categorisering; persoons-identificatie; positie-identificatie; retributie

Belief in a Just World and Rejection of Victims of Violence: Effects of Categorization,
Person- and Position-identification and Retribution

Eran J. Wesselius

Summary

Background. Neutral observers are confronted with violence on a daily basis through the media. Based on just world theory (Lerner, 1980) the observer is expected to reject the victim in order to resolve the distress (s)he is experiencing because of this violence. Several factors may influence rejection.

Aim. The aim of this study is to ascertain the effects of social categorization, identification and retribution on the rejection of victims.

Participants, procedure, design. In study 1 the effects of categorization and identification were assessed using a two level between-subjects design. The sample consisted of 29 female and 11 male Slovene students between 19 and 25 years old ($M = 20.97$). In study 2 a 2 x 2 between-subjects design was used to assess the effects of retribution as well as categorization and identification. Because of wrong answers to the manipulation checks a large number of participant were removed from the sample. Effects were assessed in study 2 among 22 male and 27 female Dutch students between 18 and 38 years old ($M = 22.06$). In both studies participants were randomly assigned to conditions after which they were given a (bogus) newsarticle to read which described a violent incident. Participants were then asked to fill out a questionnaire.

Measures. In study 1 the belief in a just world was measured with the Personal Belief in a Just World Scale (PBJWS; Lipkus, Dalbert en Siegler's, 1996). In study 2 the Global Belief in a Just World Scale (GBJWS; Lipkus, 1991) was used to measure the belief in a just world; In both studies person-, position-identification and rejection were measured with scales developed by Lodewijkx et al. (2005a).

Results. In study 1 participants in the in-group condition displayed significantly lower position-identification and significantly stronger rejection than participants in the out-group condition. Identification exerted a minor mediation effect on the relation between social categorization and rejection. In study 2 participants in the out-group condition scored significantly higher on BJW than participants in the in-group condition. The occurrence of retribution led to a significant decrease in rejection and a significant increase in position-identification.

Conclusion. Categorisation and identification seem to partially influence the rejection of victims. However, the way in which these variables influence rejection is unclear, since the two studies yielded inconsistent results. Retribution influences the necessity of rejection since the occurrence of retribution led participants in study 2 to less strongly reject the victim. On the basis of these studies and previous research recommendations for further study are proposed.

Keywords: just world theory; belief in a just world (BJW); rejection; social categorization; person-identification; position-identification; retribution